

Հավելված

Հաստատվել է ՀՀ ՎՊԻ խորհրդի

2011թ. փետրվարի 24-ի թիվ 5/2 որոշմամբ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱՀԱՅԻՉ ՊԱԼԱՏ

Արագածոտնի մարզի համայնքների կողմից բյուջետային միջոցների օգտագործման,
համայնքային բյուջեի մուտքերի ապահովման, ինչպես նաև համայնքային
սեփականության կառավարման և օգտագործման նկատմամբ իրականացված
վերահսկողության մասին

ԸՆԹԱՑԻԿ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Վերահսկողության հիմքը՝ ՀՀ վերահսկիչ պալատի 2010 թվականի գործունեության
տարեկան ծրագրի 9.1 կետը, Վերահսկիչ պալատի խորհրդի 2010 թվականի սեպտեմբերի
10-ի թիվ 22/8 որոշումը:

Վերահսկողության նպատակը՝ Արագածոտնի մարզի համայնքների կողմից
բյուջետային միջոցների օգտագործման, համայնքային բյուջեի մուտքերի ապահովման,
ինչպես նաև համայնքային սեփականության կառավարման և օգտագործման նկատմամբ
վերահսկողության իրականացում:

Վերահսկողության առարկան՝ ՀՀ Արագածոտնի մարզի համայնքների բյուջեների
եկամուտների ապահովումը, տեղական ինքնակառավարման մարմինների և դրանց
ենթակա հիմնարկների ու կազմակերպությունների կողմից բյուջետային միջոցների
օգտագործումը, համայնքային սեփականության կառավարումը և օգտագործումը:

Վերահսկողության ծավալը՝ Արագածոտնի մարզի 114 համայնքներից ստացված
տեղեկատվության դիտարկման արդյունքներով ստուգման համար ընտրվել են Աշտարակի,
Թալինի, Ապարանի քաղաքային և Ոսկեվազի, Օշականի, Կոշի, Բյուրականի, Ուշիի,
Օհանավանի, Արագածի (Թալինի շրջան), Մաստարայի, Աշնակի, Քուչակի, Երնջատափի,

Նիգավանի, Շենավանի, Ծաղկաշենի, Ծաղկահովիտի, Գեղաձորի գյուղական համայնքները:

Վերահսկողության օբյեկտը՝ Արագածոտնի մարզի տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, դրանց ենթակա հիմնարկներ և համայնքային ոչ առևտրային կազմակերպություններ:

Վերահսկողության կատարման ժամկետը՝ 2010 թվականի սեպտեմբերի 23-ից մինչև 2010 թվականի դեկտեմբերի 24-ը:

Վերահսկողությունն ընդգրկող ժամանակահատվածը՝ 2008 թվականի հունվարի 1-ից մինչև վերահսկողության իրականացման ժամկետի ավարտը:

Վերահսկողության մեթոդաբանությունը՝ Վերահսկողությունն իրականացվել է՝ դիտարկման, ստուգման և վերլուծության ձևով: Վերահսկողության ընթացքում կիրառվել են համապատասխանության, ֆինանսական և արդյունավետության (կատարողական) վերահսկողության տեսակները:

Ստուգման ընթացքում, կիրառելով ընտրանքի և տվյալների համադրման մեթոդները, կատարվել է փաստաթղթերի ուսումնասիրություն և գույքագրում, կազմվել են միջանկյալ արձանագրություններ:

Վերլուծության փուլում ամփոփվել են դիտարկման և ստուգման ընթացքում արձանագրված փաստերը:

Վերահսկողության արդյունքները

Արձանագրվել է, որ Արագածոտնի մարզի տեղական ինքնակառավարման առանձին մարմիններ չեն ձեռնարկել միջոցներ՝ համայնքներում գործող, սակայն հարկային վճարումներ չկատարող իրավաբանական անձանցից դատական կարգով գույքահարկի և հողի հարկի ապառքները գանձելու ուղղությամբ:

Հողի հարկի ապառքի գերակշիռ մասը կազմել են գյուղատնտեսական նշանակության հողերի ապառքները, որոնք առաջացել են նախորդ տարիներին գանձումներ չապահովելու հետևանքով: «Հողի հարկի արտոնություններ տրամադրելու մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի համաձայն՝ մինչև 2011 թվականի հուլիսի 1-ը հողի հարկի գումարները առանց հաշվարկված տույժերի և տուգանքների վճարած ֆիզիկական անձինք ազատվում են գյուղատնտեսական նշանակության հողատարածքների համար հողի հարկի հաշվարկված և չվճարված տույժերի և տուգանքների վճարումից: Սակայն տեղական ինքնակառավարման մարմինները չեն ձեռնարկում պատշաճ միջոցներ՝ բնակչությունից

օրենքով տրված արտոնության ժամկետում հարկերը գանձելու և համայնքի բյուջեի մուտքերը համալրելու ուղղությամբ:

Տեղական տուրքերի գանձման ստուգմամբ պարզվել է, որ խախտելով «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի պահանջները, 2008, 2009 և 2010 թվականներին համայնքների տարածքում գործունեություն իրականացնող տնտեսավարող սուբյեկտներից պակաս է գանձվել տեղական տուրք: Ընդ որում, տեղական ինքնակառավարման մարմինները խախտել են «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ» ՀՀ օրենսգրքի 169¹⁶-րդ հոդվածի պահանջը՝ տեղական տուրքեր չվճարող անձանց նկատմամբ չեն նշանակել տուգանք, որի հետևանքով համայնքային բյուջեները չեն ստացել «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 57-րդ հոդվածի 3-րդ մասի գ) կետով սահմանված ոչ հարկային եկամուտներ:

Փաստորեն, համայնքների ղեկավարները խախտել են «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 34-րդ հոդվածի պահանջը՝ պատշաճ չեն կազմակերպել գույքահարկի, հողի հարկի, տեղական տուրքերի և հողերի վարձավճարների գանձումը, ինչպես նաև վճարումներ չկատարող անձանց նկատմամբ օրենքին համապատասխան միջոցներ չեն կիրառել:

«Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի երկրորդ ժ) ենթակետով սահմանված են տեղական տուրքերի տեսակները, այդ թվում՝ «ժ) համայնքի տարածքում հեղուկ վառելիքի, տեխնիկական հեղուկների, հեղուկացված գազերի մանրածախ առևտրի կետերում հեղուկ վառելիքի, տեխնիկական հեղուկների, հեղուկացված գազերի վաճառքի թույլտվության համար», որի դրույքաչափը սահմանված է 150.0 հազ. դրամից մինչև 200.0 հազ. դրամ: Վերջին տարիներին հանրապետությունում զգալի ավելացել են գազով շահագործվող փոխադրամիջոցները, և «Տեխնիկական անվտանգության ապահովման պետական կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն՝ ռեեստրում որպես արտադրական վտանգավոր օբյեկտ՝ բացի ավտոբենզալցակայաններից, արդեն իսկ գրանցված են Արագածոտնի մարզում գործող 23 ավտոգազալցակայաններ (ԱԳԼՃԿ), որոնք համայնքային բյուջեներ տեղական տուրք չեն վճարում: Պատճառ է հանդիսանում «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի երկրորդ ժ) ենթակետում ամրագրված «հեղուկացված» բառը, որով վառելիքի մանրածախ առևտրի ոլորտն ամբողջական ընդգրկում դարձնելու փոխարեն, փոխադրամիջոցների վառելիքի տեսակով պայմանավորված՝ անհիմն սահմանափակվում է լցակայաններից տեղական

ինքնակառավարման մարմինների՝ այդ օրենքի 2-րդ հոդվածով սահմանված լիազորությունների իրականացման դիմաց համայնքի բյուջե տեղական տուրքի գանձումը: Արդյունքում, օրենքի անկատարության հետևանքով, միայն Արագածոտնի մարզի համայնքների բյուջեները նույնատիպ գործունեություն՝ վառելիքի մանրածախ վաճառք իրականացնող ավտոգազալցակայաններից տարեկան չեն ստանում մինչև 4,600.0 հազ. դրամ տեղական տուրք, իսկ հանրապետությունում (2010 թվականի դրությամբ գործում է 377 ԱԳ-ԼՃԿ)՝ տասնապատիկ ավելի:

2008, 2009 և 2010 թվականներին «Վարձատրվող հասարակական աշխատանքներ» ծրագրով պետական բյուջեից Արագածոտնի մարզի 44 համայնքի հատկացվել է 112,310.0 հազ. դրամ: ՀՀ կառավարության 23.12.2004թ. թիվ 1854-Ն որոշման հիման վրա 2008 թվականին վարձատրվող հասարակական աշխատանքներում ընդգրկված անձանց վարձատրությունը յուրաքանչյուր աշխատանքային օրվա համար սահմանվել է 2.0 հազ. դրամ, 2009 և 2010 թվականներին՝ 2.4 հազ. դրամ:

Ստուգմամբ պարզվել է, որ 2008 և 2009 թվականներին մարզպետը հաստատել է զբաղվածության աջակցության մարզային հանձնաժողովի կողմից հավանության արժանացած 3 համայնքի ծրագիր, որտեղ ներառվել է ՀՀ կառավարության որոշման վարձատրվող հասարակական աշխատանքների կազմակերպման ոլորտներով չնախատեսված 1,049.2 հազ. դրամի աշխատանք՝ սանիտարական մաքրում: Բացի այդ, աշխատանքների կատարման ծրագրերն առանձին համայնքների կողմից կազմվել են առանց հաշվարկային հիմնավորման, և ծրագրերում ներառված աշխատանքների համար մարդ/օրով կիրառվել է անհրաժեշտից զգալի մեծ աշխատածախս (մասնավորապես, խարամ, ավազ և հող բարձելու աշխատածախսը գերազանցել է շինարարական նորմը մինչև 15 անգամ, փոսերն ավազով հարթեցնելու՝ 2,5 անգամ, առու փորելու և մաքրելու՝ մինչև 25 անգամ): Փաստորեն, աշխատանքները կատարվել են անարդյունավետ, և աշխատանքների ծավալների կատարողական ակտերով հաշվարկվել է 17,857.8 հազ. դրամ հավելյալ գումար: Արդյունքում՝ 2008, 2009 և 2010 թվականներին մարզի 36 համայնքներում ծրագրերի կատարման ընթացքում հավելյալ ծախսվել է 18,897.0 հազ. դրամ (աղյուսակ 1), որը համայնքային բյուջեներից ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե, նվազեցնելով արդեն իսկ փոխանցված պարտադիր սոցիալական վճարները և եկամտահարկը:

Արագածոտնի մարզի համայնքներում պետական բյուջեի «Վարձատրվող հասարակական աշխատանքներ» ծրագրի կատարման վերաբերյալ

հազ. դրամ

Համայնք	2008 թվական		2009 թվական		2010 թվական	
	հատկացում	հավելյալ ծախս	հատկացում	հավելյալ ծախս	հատկացում	հավելյալ ծախս
Ուջան	-	-	1,600.0	333.7	4,000.0	-
Օշական	-	-	-	-	3,000.0	276.0
Նոր Ամանոս	-	-	-	-	2,000.0	343.0
Երնջատափ	2,000.0	320.0	-	-	-	-
Նորաշեն (Ապարան)	4,500.0	854.0	1,000.0	312.0	-	-
Վարդենուտ	1,500.0	-	-	-	2,000.0	624.0
Վարդենիս	-	-	-	-	1,000.0	60.0
Լուսագյուղ	-	-	1,500.0	388.0	1,500.0	517.0
Շենավան	-	-	1,500.0	295.2	-	-
Ափնագյուղ	-	-	2,000.0	468.0	-	-
Ձորագյուղիս	-	-	-	-	2,000.0	400.0
Եղիպատրուշ	-	-	-	-	1,500.0	372.0
Նիգավան	-	-	-	-	1,000.0	192.0
Դաշտաղեն	3,500.0	-	1,500.0	488.0		
Լուսակն	-	-	3,000.0	821.0	-	-
Արագած (Թալին)	-	-	3,000.0	1,467.0	6,000.0	1,320.0
Վերին Բազմաբերդ	-	-	3,000.0	1,148.0	-	-
Գետափ	-	-	1,500.0	197.0	1,500.0	343.0
Արտենի	-	-	2,500.0	585.0		
Օթևան	-	-	1,000.0	358.0	1,500.0	374.0
Արեգ					2,000.0	576.0
Ներքին Սասնաշեն					2,000.0	480.0
Դիան	-	-	-	-	1,480.0	81.0
Աշմակ	-	-	-	-	2,000.0	363.0
Գառնահովիտ	-	-	-	-	1,500.0	211.2
Գեղաձոր	4,480.0	79.4	1,000.0	151.0	2,000.0	134.0
Ծաղկահովիտ	3,000.0	-	-	-	2,000.0	901.0
Ավշեն	1,600.0	434.0		-	-	-
Բերքառատ	2,000.0	305.0	-	-	2,000.0	-
Ջամշու	1,450.0	248.0	-	-	1,000.0	-
Միփան	1,500.0	438.0				
Մելիքգյուղ	-	-	1,500.0	490.0	-	-
Ծիլքար	-	-	-	-	1,500.0	381.0
Վարդաբլուր	-	-	-	-	2,500.0	308.5
Նոր Արթիկ	-	-	-	-	1,000.0	158.0
Լեռնապար	-	-	-	-	1,000.0	302.0
Ընդամենը	25,530.0	2,678.4	25,600.0	7,501.9	48,980.0	8,716.7

Աշտարակի քաղաքապետարան

2010 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ համայնքի բյուջե գանձման ենթակա գույքահարկի ապառքը կազմել է 777,127.8 հազ. դրամ, որը 18.3 անգամ գերազանցում է տվյալ տարվա համայնքի բյուջեի գույքահարկի պլանային ցուցանիշը: Իրավաբանական անձանցից համայնքի բյուջե գանձման ենթակա գույքահարկի ապառքը կազմել է 75,653.4 հազ. դրամ, որից «Բագավան» ՓԲԸ ապառքը՝ 52,955.9 հազ. դրամ, «Աշտարակի բժշկական կենտրոն» ՓԲԸ՝ 6,251.5 հազ. դրամ, «Ագրոսպասարկում» ԲԲԸ՝ 5,501.5 հազ. դրամ, «Աշտարակի թոշնաֆաբրիկա» ԲԲԸ՝ 3,542.6 հազ. դրամ, «Քասախի մարզիկ» ՍՊԸ՝ 2,471.5 հազ. դրամ և «Մուրեն Միսկարյան» ՍՊԸ՝ 717.4 հազ. դրամ:

Հողի հարկի ապառքը կազմել է 287,969.6 հազ. դրամ, որից տույժ՝ 98,102.7 հազ. դրամ: Ստուգմամբ պարզվել է, որ համայնքի բյուջե գանձման ենթակա իրավաբանական անձանց հողի հարկի ապառքը կազմել է 31,007.8 հազ. դրամ, որից 80.7 %-ը բաժին է ընկել չորս իրավաբանական անձանց՝ «Մին-Կրիստալ-ԱՌ» ՍՊԸ՝ 10,017.1 հազ. դրամ, «Բագավան» ՓԲԸ՝ 9,611.4 հազ. դրամ, «Ագրոսպասարկում» ԲԲԸ՝ 3,109.8 հազ. դրամ և «Աշտարակի թոշնաֆաբրիկա» ԲԲԸ՝ 2,287.4 հազ. դրամ:

Տեղական տուրքերի գանձման ստուգմամբ պարզվել է, որ 2008, 2009 և 2010 թվականներին, խախտելով «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի պահանջը, գործունեության թույլտվության համար համայնքի բյուջե չի գանձվել տեղական տուրք՝ հեղուկ վառելիքի և հեղուկացված գազերի վաճառքի՝ 7,280.0 հազ. դրամ, ոգելից խմիչքների և ծխախոտի վաճառքի՝ 4,306.0 հազ. դրամ, թանկարժեք մետաղներից պատրաստված իրերի մանրածախ առքուվաճառքի՝ 290.0 հազ. դրամ, մարդատար տաքսու ծառայություն իրականացնելու՝ 520.0 հազ. դրամ, զվարճանքի օբյեկտների ժամը 24:00-ից հետո աշխատելու՝ 415.0 հազ. դրամ: Ընդամենը 2008, 2009 և 2010 թվականների համար չի գանձվել 12,811.0 հազ. դրամ տեղական տուրք, որը ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

Ստուգման ժամանակահատվածում համայնքի սեփականություն հանդիսացող հողերի վարձակալության վարձավճարի պարտքը և ուշացման օրերի տույժը 2010 թվականի նոյեմբերի 1-ի դրությամբ կազմել է 22,148.2 հազ. դրամ, որը ենթակա է գանձման համայնքի բյուջե:

Ստուգմամբ պարզվել է նաև, որ վարձակալած 4.08 հա ընդերքօգտագործման հողի (խարամի հանք) համար «Վանոս-Վար» ՍՊԸ չի վճարել 1,436.4 հազ. դրամ վարձավճար և ուշացման օրերի տույժ, որը ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

Բացի այդ, «Խարամ» ԱԿ հետ կնքած 2.0 հա ընդերքօգտագործման հողի (խարամի հանք) վարձակալության պայմանագրով տարեկան վարձավճարը սահմանվել է 56.0 հազ. դրամ, որը 396.4 հազ. դրամով պակաս է օրենքով սահմանված նվազագույն տարեկան դրույքաչափից, կամ 2008, 2009 և 2010 թվականների համար պակաս է գանձվել 1,189.2 հազ. դրամ վարձավճար, որը «Խարամ» ԱԿ կողմից ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

ՀՀ կրթության և գիտության նախարարի 26.01.2007թ. թիվ 29-Ն հրամանով հաստատվել է պետական և համայնքային նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունների օրինակելի հաստիքացուցակը: Ստուգմամբ պարզվել է, որ 2008, 2009 և 2010 թվականներին քաղաքապետարանը համայնքային հինգ մանկապարտեզներում պահել է սահմանվածից ավելի՝ սոցիալական մանկավարժի, հոգեբանի, օտար լեզվի ուսուցիչների, նկարչի և թատրոնի մասնագետի հաստիքներ և համայնքի բյուջեից վճարել է 15,944.6 հազ. դրամ աշխատավարձ, կատարելով չհիմնավորված ծախս:

Ստուգմամբ պարզվել է, որ քաղաքապետարանը, առանց ծախսը հիմնավորող փաստաթղթերի, 2008 թվականին քաղաքապետարանի աշխատակցին փողոցների արտաքին լուսավորության սարքերի ձեռքբերման համար վճարել է 342.0 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

2008 թվականին ֆիզիկական անձի հետ կնքած պայմանագրով իրականացվել է հուշարձանի կառուցում՝ 6,375.0 հազ. դրամ արժեքով: Քաղաքապետարանը, որպես հարկային գործակալ, խախտել է «Եկամտահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջը՝ ֆիզիկական անձին եկամուտ վճարելիս չի հաշվարկել և չի գանձել եկամտահարկ՝ 637.5 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե:

Ստուգմամբ պարզվել է, որ 2008 թվականին սանիտարական մաքրման ենթակա փողոցների տարածքը 2370 մ հավելագրման արդյունքում «Վիկտորիա» ՍՊԸ-ին ավելի է վճարվել 2,399.4 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

Բացի այդ, 2009 թվականին «Վիկտորիա» ՍՊԸ ազատվել է 20 % ԱԱՀ վճարումից, սակայն գնման գործընթացով սանիտարական մաքրման պայմանագրային արժեքը

նախորդ տարվա համեմատ չի նվազել, և ընկերությունը ստացել է լրացուցիչ շահույթ՝ 4,337.5 հազ. դրամ, իսկ քաղաքապետարանը կատարել է անարդյունավետ ծախս:

Ավելին. քաղաքապետարանը «Վիկտորիա» ՍՊԸ-ին անհատույց տրամադրել է համայնքին պատկանող երկու աղբատար մեքենա՝ 30,010.0 հազ. դրամ հաշվեկշռային արժեքով: Փաստորեն, քաղաքապետարանը անարդյունավետ է օգտագործել համայնքի սեփականություն հանդիսացող գույքը, որի հետևանքով համայնքի բյուջեն չի ստացել «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 57-րդ հոդվածի 3-րդ մասի բ) կետով սահմանված ոչ հարկային եկամուտներ:

Ստուգմամբ պարզվել է, որ, անտեսելով համայնքի ավագանու որոշմամբ սահմանված անշարժ գույքի ամսական վարձավճարի դրույքաչափը, քաղաքապետարանը վարչական շենքում տարածքը տարեկան 960.0 հազ. դրամ վարձավճարի փոխարեն Արագածոտնի մարզային փրկարարական վարչությանը վարձակալության պայմանագրով տրամադրել է անհատույց, իսկ Աշտարակի տարածքային գանձապետական բաժանմունքին տարեկան 660.0 հազ. դրամ վարձավճարի փոխարեն՝ 139.9 հազ. դրամով, կամ 2008, 2009 և 2010 թվականներին քաղաքապետարանը համայնքին պատկանող գույքը կառավարել է անարդյունավետ:

Համայնքի հողերի օտարման գործընթացի ստուգմամբ պարզվել է, որ առանձին դեպքերում ֆիզիկական անձանց կողմից ձեռք բերված հողամասերը՝ ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի Աշտարակի տարածքային ստորաբաժանման կողմից ներկայացված տեղեկատվության նույն տարվա ընթացքում վաճառվել են մինչև 25.7 անգամ քանակ գնով, կամ քաղաքապետարանը համայնքին պատկանող հողը կառավարել է անարդյունավետ, և համայնքի բյուջեն չի ստացել մինչև 5,794.6 հազ. դրամ եկամուտ (աղյուսակ 2):

Աղյուսակ 2

**Աշտարակի համայնքի կողմից օտարված բնակավայրի հողամասերի
երկրորդ վաճառքի վերաբերյալ**

հազ. դրամ

Մակերեսը (քմ)	Օտարում		Երկրորդ վաճառք		Տարբերություն
	ամսաթիվ	արժեք	ամսաթիվ	արժեք	
35.0	29.01.2008թ.	131.9	01.09.2008թ.	2,000.0	1,868.1
57.5	04.08.2008թ.	150.1	16.10.2008թ.	1,500.0	1,349.9
30.0	11.02.2008թ.	77.9	13.03.2008թ.	2,000.0	1,922.1
40.0	11.02.2008թ.	95.5	26.06.2008թ.	750.0	654.5
Ընդամենը		455.4		6,250.0	5,794.6

Ոսկեվազի գյուղապետարան

2010 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ համայնքի բյուջե գանձման ենթակա գույքահարկի ապառքը կազմել է 89,024.5 հազ. դրամ, որը 8.6 անգամ գերազանցում է տվյալ տարվա համայնքի բյուջեի գույքահարկի պլանային ցուցանիշը:

Հողի հարկի ապառքը կազմել է 71,742.5 հազ. դրամ, որը 10.5 անգամ գերազանցում է 2010 թվականի համայնքի բյուջեի հողի հարկի պլանային ցուցանիշը: Ապառքը հիմնականում առաջացել է գյուղատնտեսական նշանակության հողի հարկից:

Տեղական տուրքերի գանձման ստուգմամբ պարզվել է, որ խախտելով «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի պահանջը, 2008, 2009 և 2010 թվականներին համայնքի տարածքում գործունեություն իրականացնող տնտեսավարող սուբյեկտներից չի գանձվել ոգելից խմիչքների և ծխախոտի վաճառքի թույլտվության համար՝ 142.0 հազ. դրամ, շինարարության թույլտվության համար՝ 80.0 հազ. դրամ, կամ համայնքի բյուջե ենթակա է վերականգնման 222.0 հազ. դրամ տեղական տուրք:

Համայնքի սեփականություն հանդիսացող գյուղատնտեսական նշանակության հողերի վարձակալության դիմաց 2008, 2009 և 2010 թվականներին չի վճարվել 298.4 հազ. դրամ վարձավճար և ուշացման օրերի տույժ, որը ենթակա է գանձման համայնքի բյուջե:

Ստուգմամբ պարզվել է, որ 2008, 2009 և 2010 թվականներին գյուղապետարանը համայնքային մանկապարտեզում պահել է ՀՀ կրթության և գիտության նախարարի 26.01.2007թ. թիվ 29-Ն հրամանով հաստատված նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունների օրինակելի հաստիքացուցակով սահմանվածից ավելի 2.5 դաստիարակի հաստիք և համայնքի բյուջեից վճարել է 2,000.0 հազ. դրամ աշխատավարձ, կատարելով չհիմնավորված ծախս:

2008, 2009 և 2010 թվականներին գյուղապետարանի և «Լուկ Հարմիկ» ՍՊԸ միջև կնքվել է աղբյուրի, արվեստի դպրոցի և վարչական շենքի վերանորոգման պայմանագրեր՝ ընդամենը 22,300.0 հազ. դրամ արժեքով: Ստուգմամբ պարզվել է, որ չկատարված աշխատանքների համար կապալառուին հավելյալ վճարվել է 545.8 հազ. դրամ՝ աղբի բարձման և բազալտե աստիճանների տեղադրման, 289.8 հազ. դրամ՝ մանրահատակի և 289.2 հազ. դրամ՝ մետաղապլաստե դռների տեղադրման դիմաց, կամ «Լուկ Հարմիկ» ՍՊԸ կողմից ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե 1,124.8 հազ. դրամ:

Համայնքի հողերի օտարման գործընթացի ստուգմամբ պարզվել է, որ 2008 թվականի ապրիլին ֆիզիկական անձի կողմից 254.0 հազ. դրամով ձեռքբերված 0.3 հա

գյուղատնտեսական նշանակության հողամասը՝ ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի տարածքային ստորաբաժանման կողմից ներկայացված տեղեկատվության երեք ամիս հետո վաճառվել է 7.7 անգամ թանկ, կամ գյուղապետարանը համայնքին պատկանող հողը կառավարել է անարդյունավետ, և համայնքի բյուջեն չի ստացել մինչև 1,692.0 հազ. դրամ եկամուտ:

Կոշի գյուղապետարան

2010 թվականի հոկտեմբերի 28-ի դրությամբ համայնքի բյուջե գանձման ենթակա գույքահարկի ապառքը կազմել է 28,507.0 հազ. դրամ, որը 40.7 անգամ գերազանցել է տվյալ տարվա համայնքի բյուջեի պլանային ցուցանիշը:

Հողի հարկի ապառքը կազմել է 122,667.0 հազ. դրամ, որը 21.1 անգամ գերազանցել է 2010 թվականի պլանային ցուցանիշը: Ապառքը հիմնականում առաջացել է գյուղատնտեսական նշանակության հողի հարկից:

Ստուգմամբ պարզվել է, որ 2008, 2009 և 2010 թվականներին, խախտելով «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի պահանջը, համայնքի ավագանին տեղական տուրքեր չի սահմանել, և արդյունքում համայնքի վարչական տարածքում գործող բենզալցակայանից չի գանձվել նվազագույնը 450.0 հազ. դրամ տեղական տուրք, որը ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

Ստուգմամբ պարզվել է, որ 2008, 2009 և 2010 թվականներին 5.1 հա ընդերքօգտագործման հողի (տուֆի հանք) վարձակալության դիմաց, «Առաքել Միմոն» ՍՊԸ չի վճարել վարձավճար և ուշացման օրերի տույժ՝ 581.2 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

Գյուղապետարանի և «Շանթ» ԱԿ միջև կնքած 2.6 հա ընդերքօգտագործման հողի (տուֆի հանք) վարձակալության պայմանագրով վարձավճարը սահմանվել է 13.0 հազ. դրամ, որը 148.5 հազ. դրամով պակաս է օրենքով սահմանված նվազագույն տարեկան դրույքաչափից: Հետևաբար, 2008, 2009 և 2010 թվականների համար «Շանթ» ԱԿ-ից պակաս է գանձվել 445.5 հազ. դրամ ընդերքի օգտագործման վարձավճար, որը ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

Ուշիի գյուղապետարան

2010 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ համայնքի բյուջե գանձման ենթակա գույքահարկի ապառքը կազմել է 48,054.1 հազ. դրամ, որը 26.7 անգամ գերազանցում է տվյալ տարվա համայնքի բյուջեի գույքահարկի պլանային ցուցանիշը:

Հողի հարկի ապառքը կազմել է 20,900.2 հազ. դրամ, որը 11.9 անգամ գերազանցում է 2010 թվականի համայնքի բյուջեի հողի հարկի պլանային ցուցանիշը: Ապառքը հիմնականում առաջացել է գյուղատնտեսական նշանակության հողի հարկից:

Ստուգմամբ պարզվել է, որ 2008 և 2009 թվականներին, խախտելով «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի պահանջը՝ համայնքի ավագանին հեղուկ վառելիքի և հեղուկացված գազերի վաճառքի թույլտվության համար տեղական տուրք չի սահմանել, իսկ 2010 թվականին օրենքով սահմանված նվազագույն՝ 150.0 հազ. դրամի փոխարեն սահմանել է 50.0 հազ. դրամ, կամ համայնքում գործող բենզալցակայանից համայնքի բյուջե չի գանձվել 400.0 հազ. դրամ տեղական տուրք: Բացի այդ, խախտելով «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի պահանջը, 2009 և 2010 թվականներին ոգելից խմիչքների և ծխախոտի վաճառքի թույլտվության համար պակաս է գանձվել 105.0 հազ. դրամ տեղական տուրք: Փաստորեն, համայնքի բյուջե ենթակա է վերականգնման 505.0 հազ. դրամ:

Համայնքի սեփականություն հանդիսացող գյուղատնտեսական նշանակության հողերի վարձակալության դիմաց 2008 և 2009 թվականներին գանձվել է համապատասխանաբար՝ 586.4 հազ. դրամ և 800.0 հազ. դրամ: Ստուգմամբ պարզվել է, որ 175.5 հազ. դրամ վարձավճարի պարտքի դիմաց չի հաշվարկվել և համայնքի բյուջե չի գանձվել 722.6 հազ. դրամ ուշացման օրերի տույժ, կամ համայնքի բյուջե ենթակա է վերականգնման 898.1 հազ. դրամ:

Համայնքի հողերի օտարման գործընթացի ստուգմամբ պարզվել է, որ 2009 թվականին ֆիզիկական անձի կողմից 343.0 հազ. դրամով ձեռք բերված 0.4 հա գյուղատնտեսական նշանակության հողամասը՝ ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի տարածքային ստորաբաժանման կողմից ներկայացված տեղեկատվության մեկ տարի հետո վաճառվել է 5.4 անգամ քանակ գնով, կամ գյուղապետարանը համայնքին պատկանող հողը կառավարել է անարդյունավետ, և համայնքի բյուջեն չի ստացել մինչև 1,507.0 հազ. դրամ եկամուտ:

Օջականի գյուղապետարան

2010 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ համայնքի բյուջե գանձման ենթակա գույքահարկի ապառքը կազմել է 151,446.5 հազ. դրամ: Ապառքից 2,118.7 հազ. դրամ կազմել է իրավաբանական անձանցից համայնքի բյուջե գանձման ենթակա գույքահարկի ապառքները, որից «Արճեշ» ՓԲԸ ապառքը՝ 412,4 հազ. դրամ, «Կառլս» ՓԲԸ՝ 337,9 հազ.

դրամ, սակայն գյուղապետարանը միջոցներ չի ձեռնարկել՝ դատական կարգով ապառքները գանձելու ուղղությամբ:

Հողի հարկի ապառքը կազմել է 77,280.0 հազ. դրամ, որը 8.2 անգամ գերազանցում է 2010 թվականի համայնքի բյուջեի պլանային ցուցանիշը: Ապառքը հիմնականում առաջացել է գյուղատնտեսական նշանակության հողի հարկից:

Տեղական տուրքերի գանձման ստուգմամբ պարզվել է, որ խախտելով «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի պահանջը, 2008, 2009 և 2010 թվականներին համայնքի տարածքում գործունեություն իրականացնող տնտեսավարող սուբյեկտներից չի գանձվել հեղուկ վառելիքի և հեղուկացված գազերի վաճառքի թույլտվության համար 350,0 հազ. դրամ, ոգելից խմիչքների և ծխախոտի վաճառքի՝ 180,0 հազ. դրամ, մարդատար տաքսու ծառայություն իրականացնելու՝ 40.0 հազ. դրամ, կամ համայնքի բյուջե ենթակա է վերականգնման 570.0 հազ. դրամ տեղական տուրք:

2010 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ համայնքի կողմից վարձակալությամբ տրամադրված հողերի վարձավճարի պարտքը և ուշացման օրերի տույժը կազմել է 662.5 հազ. դրամ, որը ենթակա է գանձման համայնքի բյուջե:

Գյուղի ներթափանցանալի ցածր ճնշման գազատարի կառուցման նպատակով գյուղապետարանի և «Հայք Մշեցի» ՍՊԸ միջև բաց նպատակային մրցույթի արդյունքում կնքվել է 25.11.2009թ. թիվ 11 պայմանագիրը՝ 9,156.7 հազ. դրամ արժեքով: Օբյեկտի կառուցման համար նախահաշիվը կազմվել է, խախտելով լիազոր մարմնի սահմանած Կարգը. նյութերի գները չունեն բավարար հիմնավորում, իսկ շահույթը (11 տոկոս) կիրառվել է լիմիտավորված ծախսերի նկատմամբ: Համայնքի բյուջեից հատկացումը կատարվել է «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի 2-րդ մասի պահանջի խախտումով՝ փորձաքննություն չանցած նախագծանախահաշվային փաստաթղթերով: Աշխատանքների կատարման ընթացքում տեխնիկական հսկողության ծառայություն չի իրականացվել, համայնքի ղեկավարը, որպես պատվիրատու, կատարողական ակտով միանձնյա ընդունել է աշխատանքների կատարումը:

Կապալի պայմանագիր կնքելու մրցույթը կրել է ձևական բնույթ. մրցույթը իրականացվել է «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի պահանջների խախտումով՝ մրցութային հայտով հավակնորդը ներկայացված փաստաթղթերով չի հավաստել մասնակցին ներկայացվող որակավորման պահանջները՝ նախկինում կատարված նմանատիպ աշխատանքների փորձը, անհրաժեշտ մեքենամեխանիզմների և

սարքավորումների, լիկվիդային ակտիվների, անհրաժեշտ որակավորում ունեցող բանվորական և ինժեներատեխնիկական անձնակազմի առկայությունն ու ժամկետանց հարկային պարտավորություններ չունենալը: Փաստորեն, մրցութային հանձնաժողովի կողմից հայտը մերժելու բավարար հիմքերի առկայության պայմաններում, այն դիտվել է որպես տնտեսապես շահավետ առաջարկ, և կնքվել է պայմանագիր: Արդյունքում, նախահաշվով 57 մմ տրամաչափի խողովակների համար կանխավ բարձր գին սահմանելու հաշվին պատվիրատուն ստանձնել է վճարման ենթակա պարտավորություն, որով կապալառուն ստացել է հավելյալ շահույթ, իսկ պատվիրատուն համայնքի բյուջեից կատարել է 1,452.5 հազ. դրամի (այդ թվում՝ ԱԱՀ) անարդյունավետ ծախս:

Բյուրականի գյուղապետարան

2010 թվականի հոկտեմբերի 28-ի դրությամբ համայնքի բյուջե գանձման ենթակա գույքահարկի ապառքը կազմել է 52,239.0 հազ. դրամ, որը 5.9 անգամ գերազանցել է տվյալ տարվա գույքահարկի հաշվարկային ցուցանիշը: Իրավաբանական անձանցից համայնքի բյուջե գանձման ենթակա գույքահարկի ապառքը կազմել է 285.9 հազ. դրամ:

Հողի հարկի ապառքը կազմել է 46,828.8 հազ. դրամ, որը 7.9 անգամ գերազանցել է 2010 թվականի հաշվարկային ցուցանիշը: Ապառքը հիմնականում առաջացել է գյուղատնտեսական նշանակության հողի հարկից:

Տեղական տուրքերի գանձման ստուգմամբ պարզվել է, որ խախտելով «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի պահանջը, 2008, 2009 և 2010 թվականներին համայնքի բյուջե չի գանձվել ոգելից խմիչքների և ծխախոտի վաճառքի թույլտվության համար՝ 180.0 հազ. դրամ, հեղուկ վառելիքի և հեղուկացված գազերի վաճառքի՝ 130.0 հազ. դրամ, կամ համայնքի բյուջե ենթակա է վերականգնման 310.0 հազ. դրամ տեղական տուրք:

2010 թվականի հոկտեմբերի 28-ի դրությամբ համայնքի հողերի վարձավճարի պարտքը կազմել է 103.4 հազ. դրամ, որը ենթակա է գանձման համայնքի բյուջե:

Գյուղապետարանի ու «Ազատ և ընկերներ» ՍՊԸ միջև 30.07.2008թ. կնքվել է գյուղի ներթադամասային փողոցների նորոգման պայմանագիր՝ 22,700.0 հազ. դրամ արժեքով: Աշխատանքների իրականացման համար համայնքի բյուջեից հատկացումը կատարվել է «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի 2-րդ մասի պահանջի խախտումով՝ փորձաքննություն չանցած նախագծանախահաշվային փաստաթղթերով, հիմք ընդունելով հավակնորդի գնային առաջարկը: Համայնքի ղեկավարը, որպես պատվիրատու,

հանձնման-ընդունման արձանագրությունով (կատարողական ակտ) միանձնյա ընդունել է աշխատանքների կատարումը:

Կապալի պայմանագիր կնքելու գնման ընթացակարգն իրականացվել է «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի պահանջների խախտումով. հավակնորդը ներկայացված փաստաթղթերով չի հավաստել մասնակցին ներկայացվող որակավորման պահանջները՝ նախկինում կատարված մասնատիպ աշխատանքների փորձը, անհրաժեշտ մեքենամեխանիզմների և սարքավորումների, լիկվիդային ակտիվների, անհրաժեշտ որակավորում ունեցող բանվորական և ինժեներատեխնիկական անձնակազմի առկայությունն ու ժամկետանց հարկային պարտավորություններ չունենալը: Փաստորեն, գնման ընթացակարգը կրել է ձևական բնույթ, և գյուղապետարանը հայտը մերժելու բավարար հիմքերի առկայության պայմաններում այն դիտել է որպես տնտեսապես շահավետ առաջարկ, չի սակարկել և կնքել է պայմանագիր: Արդյունքում՝ պայմանագրով նախատեսված 5սմ հաստությամբ ասֆալտբետոնե ծածկի փոխարեն կապալառուն ծախսերը հիմնավորող առաջնային փաստաթղթերով հավաստել է 3սմ հաստությամբ 2770 քմ ասֆալտբետոնե ծածկի իրականացման համար անհրաժեշտ նյութածախսը, կամ հանձնման-ընդունման արձանագրությունով կապալառուին հավելյալ վճարվել է 3,740.0 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

Օհանավանի գյուղապետարան

2010 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ համայնքի բյուջե գանձման ենթակա հողի հարկի ապառքը հիմնականում առաջացել է գյուղատնտեսական նշանակության հողի հարկից և կազմել է 105,212.8 հազ. դրամ, որը 14.2 անգամ գերազանցել է համայնքի բյուջեի պլանային ցուցանիշը:

Ստուգմամբ պարզվել է, որ 2008 և 2009 թվականներին, խախտելով «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի պահանջները, համայնքի ավագանին տեղական տուրքեր չէր սահմանել և համայնքում գործող ոգելից խմիչքների և ծխախոտի վաճառքի յոթ օբյեկտներից համայնքի բյուջեն եկամուտ չէր ստացել:

Համայնքի հողերի օտարման գործընթացի ստուգմամբ պարզվել է, որ առանձին դեպքերում ֆիզիկական անձանց կողմից ձեռք բերված հողամասերը՝ ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի Աշտարակի տարածքային ստորաբաժանման կողմից ներկայացված տեղեկատվության շուրջ մեկ տարի վաճառվել են մինչև 29.1 անգամ քանկ գնով, այդ թվում՝ 60.0 հազ. դրամով

օտարված 0.6 հա հողամասը նույն օրը վաճառվել է 800.0 հազ. դրամով: Փաստորեն, գյուղապետարանը համայնքին պատկանող հողը կառավարել է անարդյունավետ, և համայնքի բյուջեն չի ստացել մինչև 4,285.6 հազ. դրամ եկամուտ (աղյուսակ 3):

Աղյուսակ 3

**Օհանավանի համայնքի կողմից օտարված գյուղատնտեսական նշանակության
հողամասերի երկրորդ վաճառքի վերաբերյալ**

Մակերեսը (քմ)	Օտարում		Երկրորդ վաճառք		Տարբերություն հազ. դրամ
	ամսաթիվ	արժեք	ամսաթիվ	արժեք	
3,200.0	31.03.2008թ.	16.7	08.05.2008թ.	400.0	383.3
1,755.0	17.06.2008թ.	10.3	12.09.2008թ.	300.0	289.7
5,000.0	15.05.2009թ.	68.8	20.08.2009թ.	400.0	331.2
1,000.0	18.08.2008թ.	21.4	25.12.2008թ.	100.0	78.6
7,000.0	18.04.2008թ.	30.4	25.07.2008թ.	300.0	269.6
5,500.0	17.06.2008թ.	23.8	02.09.2008թ.	300.0	276.2
6,000.0	18.08.2008թ.	60.0	18.08.2008թ.	800.0	740.0
6,100.0	18.09.2008թ.	183.0	15.02.2010թ.	2,100.0	1,917.0
Ընդամեն		414.4		4,700.0	4,285.6

Թալինի քաղաքապետարան

2010 թվականի հոկտեմբերի 25-ի դրությամբ համայնքի բյուջե գանձման ենթակա գույքահարկի ապառքը կազմել է 55,691.3 հազ. դրամ, որը 4.7 անգամ գերազանցում է տվյալ տարվա հաշվարկային գույքահարկը: Ստուգմամբ պարզվել է, որ իրավաբանական անձանցից համայնքի բյուջե գանձման ենթակա գույքահարկի ապառքը կազմել է 5,195.1 հազ. դրամ, որից «Թալինի ջրչին» ՍՊԸ ապառքը՝ 1,065.3 հազ. դրամ, «Թալինի համաշինարարական» ՓԲԸ՝ 999.0 հազ. դրամ, «Թալինի բժշկական կենտրոն» ՓԲԸ՝ 315.2 հազ. դրամ:

2010 թվականի հոկտեմբերի 25-ի դրությամբ համայնքի բյուջե գանձման ենթակա հողի հարկի ապառքը կազմել է 3,734.6 հազ. դրամ: Ստուգմամբ պարզվել է, որ 2008, 2009 և 2010 թվականների ընթացքում օտարված հողերից 35 հողամասի վերաբերյալ պետական գրանցում իրականացնող լիազոր մարմինը տեղեկատվություն չի ներկայացրել, որի հետևանքով 13,599.3 հազ. դրամ կադաստրային արժեքով այդ հողամասերը հաշվառված չեն հարկման բազայում և չեն հարկվում:

Տեղական տուրքերի գանձման ստուգմամբ պարզվել է, որ, խախտելով «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի պահանջը, 2008, 2009 և 2010 թվականներին համայնքի բյուջե չի գանձվել ոգելից խմիչքների և ծխախոտի վաճառքի թույլտվության համար 556.0 հազ. դրամ, հեղուկ վառելիքի և հեղուկացված գազերի

վաճառքի՝ 756.0 հազ. դրամ, կամ համայնքի բյուջե ենթակա է վերականգնման 1,312.0 հազ. դրամ տեղական տուրք:

2008 թվականին «Այլ ծառայությունների ձեռքբերում» հոդվածով Թալինի քաղաքապետարանի և Ա/Չ Հ. Եսայանի միջև կնքվել է Ամանորի հրավառություն իրականացնելու պայմանագիր՝ 430.0 հազ. դրամ արժեքով: Ստուգմամբ պարզվել է, որ բացակայում է պայմանագրով մատուցվող ծառայության տեխնիկական բնութագիրը և կատարողական ակտը: Փաստորեն, ծախսը չի հիմնավորվում, և Ա/Չ Հ. Եսայանի կողմից համայնքի բյուջե ենթակա է վերականգնման 430.0 հազ. դրամ:

2010 թվականին քաղաքապետարանը «Ընդհանուր բնույթի այլ ծառայություններ» հոդվածով ոչ համայնքային ենթակայության մանկապարտեզին տրամադրել է 2,000.0 հազ. դրամ դրամաշնորհ: Բացակայում է դրամաշնորհի տրամադրման պայմանագիրը և կատարված ծախսերի վերաբերյալ հաշվետվությունը, կամ ծախսը չի հիմնավորվում:

Արագածի (Թալինի շրջ.) գյուղապետարան

2010 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ համայնքի բյուջե գանձման ենթակա գույքահարկի ապառքը կազմել է 53,298.7 հազ. դրամ, որը 11.2 անգամ գերազանցում է տվյալ տարվա համայնքի բյուջեի գույքահարկի պլանային ցուցանիշը: Համայնքի բյուջե ենթակա է գանձման իրավաբանական անձանց գույքահարկի ապառքը՝ 747.7 հազ. դրամ:

Ստուգմամբ պարզվել է, որ 2009 թվականին համայնքի ավագանին խախտել է ՀՀ կառավարության 19.05.1998թ. թիվ 300-Ն որոշման 5-րդ կետի պահանջը, առանց հիմնավորման սահմանել է արտոնություն, և ֆիզիկական անձին սեփականության իրավունքով պատկանող «Մերսեդես Բենց» 550 L մակնիշի ավտոմեքենայի 156.0 հազ. դրամ գույքահարկը զիջել է, որը ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

2010 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ համայնքի բյուջե գանձման ենթակա հողի հարկի ապառքը կազմել է 301,338.9 հազ. դրամ, որը 11.6 անգամ գերազանցում է 2010 թվականի համայնքի բյուջեի հողի հարկի պլանային ցուցանիշը:

Տեղական տուրքերի գանձման ստուգմամբ պարզվել է, որ, խախտելով «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի պահանջը, 2008, 2009 և 2010 թվականներին համայնքի տարածքում գործունեություն իրականացնող տնտեսավարող սուբյեկտներից հեղուկ վառելիքի և հեղուկացված գազերի վաճառքի թույլտվության համար չի գանձվել 2,400.0 հազ. դրամ, ոգելից խմիչքների և ծխախոտի վաճառքի՝ 3,160.0 հազ.

դրամ, կամ համայնքի բյուջե ենթակա է վերականգնման 5,560.0 հազ. դրամ տեղական տուրք:

Համայնքի սեփականություն հանդիսացող գյուղատնտեսական նշանակության հողերի վարձակալության դիմաց 2008 և 2009 թվականներին գանձվել է համապատասխանաբար՝ 2,764.1 հազ. դրամ և 5,510.7 հազ. դրամ: Ստուգմամբ պարզվել է, որ 25,376.9 հազ. դրամ վարձավճարի պարտքի դիմաց չի հաշվարկվել 2,982.2 հազ. դրամ ուշացման օրերի տույժ, կամ համայնքի բյուջե ենթակա է գանձման 28,359.2 հազ. դրամ վարձավճար և տույժ:

Խախտելով ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 610-րդ հոդվածի պահանջը՝ 2008, 2009 և 2010 թվականներին կնքված հողի վարձակալության 258 պայմանագրերից՝ 167-ը չեն ստացել նոտարական վավերացում, որի հետևանքով պետական բյուջե մուտք չի եղել նոտարական վավերացման համար սահմանված պետական տուրքը (83,5 հազ. դրամ):

Ստուգմամբ պարզվել է, որ առանց պայմանագիր կնքելու 79.8 հա ընդերքօգտագործման հողի (պեռլիտի հանք) վարձակալության դիմաց «Արագածի Պեռլիտ» ԲԲԸ-ից տարեկան գանձվել է 155.0 հազ. դրամ, որը 2,558.9 հազ. դրամով պակաս է օրենքով սահմանված նվազագույն տարեկան դրույքաչափից: «Գևորգ-Ա» ՍՊԸ հետ կնքած 12.01 հա ընդերքօգտագործման հողի (պեռլիտի հանք) վարձակալության պայմանագրով վարձավճարը սահմանվել է 38.2 հազ. դրամ, որը 278.9 հազ. դրամով պակաս է օրենքով սահմանված նվազագույն տարեկան դրույքաչափից: «Վահրամ Պապիկյան» ՍՊԸ հետ կնքած 7.8 հա ընդերքօգտագործման հողի (տուֆի հանք) վարձակալության պայմանագրով վարձավճարը սահմանվել է 9.6 հազ. դրամ, որը 196.3 հազ. դրամով պակաս է օրենքով սահմանված նվազագույն տարեկան դրույքաչափից: Հետևաբար, 2008, 2009 և 2010 թվականներին ընդերքօգտագործող «Արագածի-Պեռլիտ» ԲԲԸ-ից, «Գևորգ-Ա» ՍՊԸ-ից և «Վահրամ Պապիկյան» ՍՊԸ-ից պակաս է գանձվել համապատասխանաբար՝ 7,676.7 հազ. դրամ, 836.7 հազ. դրամ և 588.9 հազ. դրամ վարձավճար, որը ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

2008 և 2009 թվականներին հողերի օտարումից համայնքի բյուջե մուտքագրվել է համապատասխանաբար՝ 11,282.8 հազ. դրամ և 16,414.9 հազ. դրամ: Ստուգմամբ պարզվել է, որ 2008 թվականին առանձին դեպքերում աճուրդներն իրականացվել են «Հրապարակային սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջի խախտումով՝ հրապարակային ծանուցման մեջ նշված տեղեկությունները չեն

համապատասխանել աճուրդի արդյունքում կնքված պայմանագրերով օտարված հողամասերի մակերեսին:

Գյուղապետարանի և «Արմեն Մաթևոսյան» ՍՊԸ միջև կնքված պայմանագրերով ընկերությունը պետք է իրականացներ ճանապարհների աղբահանություն, ներտնտեսային ցանցի և ջրատար խողովակաշարի կապիտալ նորոգման աշխատանքներ, համապատասխանաբար՝ 1,285.0 հազ. դրամ, 3,225.0 հազ. դրամ և 2,485.0 հազ. դրամ արժեքով: Դճանապարհների աղբահանության նախահաշվով առանց հիմնավորման նախատեսվել է 1773 և դիզելային վառելիքի, տրանսպորտի ծախսեր և աշխատավարձ: Ներտնտեսային ցանցի նորոգման աշխատանքների նախահաշվով առանց ծավալները նշելու նախատեսվել է 200.0 հազ. դրամի հարթեցում և դիզելային վառելիքի ծախս՝ 3700 և: Խողովակաշարի կապիտալ նորոգման աշխատանքների նախահաշվով առանց ծավալները նշելու նախատեսվել է 620.0 հազ. դրամի խողովակ, հողային աշխատանքներ և աշխատավարձ: Բոլոր աշխատանքների համար բացակայում են ծավալաթերթերը և կատարողական ակտերը, կամ աշխատանքների կատարումը հիմնավորված չէ: Փաստորեն, գյուղապետարանը առանց հիմնավորման կապալառուին՝ «Արմեն Մաթևոսյան» ՍՊԸ, վճարել է 6,995.0 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

Համայնքի հողերի օտարման գործընթացի ստուգմամբ պարզվել է, որ առանձին դեպքերում ֆիզիկական անձանց կողմից ձեռքբերված գյուղատնտեսական նշանակության հողամասերը՝ ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի Թալինի տարածքային ստորաբաժանման կողմից ներկայացված տեղեկատվության մեկ տարվա ընթացքում վաճառվել են մինչև 4.1 անգամ քանկ գնով: Ընդ որում, 07.07.2008թ. վեց գործարքով 4,060.0 հազ. դրամով օտարված 108.0 հա ընդհանուր մակերեսով հողամասերը տասն օր հետո վաճառվել են 8,838.0 հազ. դրամով, կամ 4,778.0 հազ. դրամ քանկ: Փաստորեն, գյուղապետարանը համայնքին պատկանող հողը կառավարել է անարդյունավետ, և համայնքի բյուջեն չի ստացել մինչև 8,851.4 հազ. դրամ եկամուտ (աղյուսակ 4):

**Արագածավանի համայնքի կողմից օտարված գյուղատնտեսական նշանակության
հողամասերի երկրորդ վաճառքի վերաբերյալ**

հազ. դրամ

Մակերեսը (քմ)	Օտարում		Երկրորդ վաճառք		Տարբերություն
	ամսաթիվ	արժեք	ամսաթիվ	արժեք	
157,000.0	12.04.2008թ.	540.8	17.07.2008թ.	1,600.0	1,059.2
178,354.0	07.07.2008թ.	675.4	12.11.2008թ.	1,430.0	754.6
174,841.0	07.07.2008թ.	656.5	17.07.2008թ.	1,400.0	743.5
182,195.0	07.07.2008թ.	685.5	17.07.2008թ.	1,458.0	772.5
178,879.0	07.07.2008թ.	673.7	17.07.2008թ.	1,500.0	826.3
193,633.0	07.07.2008թ.	727.4	17.07.2008թ.	1,550.0	822.6
151,098.0	07.07.2008թ.	566.7	17.07.2008թ.	1,400.0	833.3
199,476.0	07.07.2008թ.	750.2	17.07.2008թ.	1,530.0	779.8
197,000.0	12.08.2008թ.	740.4	12.11.2009թ.	3,000.0	2,259.6
Ընդամեն		6,016.6		14,868.0	8,851.4

Մաստաբայի գյուղապետարան

2010 թվականի հոկտեմբերի 28-ի դրությամբ համայնքի բյուջե գանձման ենթակա հողի հարկի ապառքը կազմել է 66,118.4 հազ. դրամ, որից տույժ՝ 25,910.6 հազ. դրամ: Ստուգմամբ պարզվել է, որ հողի հարկի ապառքը 16.1 անգամ գերազանցել է 2009 թվականի համայնքի ճշտված բյուջեի պլանային ցուցանիշը և հիմնականում առաջացել է գյուղատնտեսական նշանակության հողի հարկից:

Տեղական տուրքերի գանձման ստուգմամբ պարզվել է, որ 2008 և 2009 թվականներին, խախտելով «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի պահանջը, համայնքի ավագանին չի սահմանել հեղուկ վառելիքի և հեղուկացված գազերի վաճառքի թույլտվության համար տեղական տուրք՝ նվազագույնը 150.0 հազ. դրամ, և համայնքի վարչական տարածքում գործող երկու բենզալցակայանից տեղական տուրք չի գանձվել: 2010 թվականին տեղական տուրքը սահմանվել է 150.0 հազ. դրամ, սակայն գանձվել է 10.0 հազ. դրամ: Փաստորեն, 2008, 2009 և 2010 թվականներին հեղուկ վառելիքի վաճառքի թույլտվության համար երկու բենզալցակայանից գյուղապետարանը չի գանձել 890.0 հազ. դրամ: Բացի այդ, ոգելից խմիչքների և ծխախոտի վաճառքի թույլտվության համար պակաս է գանձվել 22.2 հազ. դրամ, կամ համայնքի բյուջե ենթակա է վերականգնման 912.2 հազ. դրամ տեղական տուրք:

2010 թվականի հոկտեմբերի 28-ի դրությամբ համայնքի կողմից վարձակալությամբ տրամադրված հողերի վարձավճարի պարտքը կազմել է 213.7 հազ. դրամ, որը ենթակա է գանձման համայնքի բյուջե:

2009 թվականին գյուղապետարանը «Հունան և եղբայրներ» ՍՊԸ հետ կնքել է խմելու ջրի ներքին ցանցի հիմնանորոգման պայմանագիր: Ստուգմամբ պարզվել է, որ աշխատանքը չի կատարվել, սակայն չկատարված աշխատանքի դիմաց համայնքի բյուջեից վճարվել է 995.0 հազ. դրամ, որը «Հունան և եղբայրներ» ՍՊԸ-ից ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

2009 թվականին համայնքի բյուջեից «Հայջրմուկոյուղի» ՓԲԸ հայցով բռնագանձվել է 4,819.1 հազ. դրամ: Ստուգմամբ պարզվել է, որ «Հայջրմուկոյուղի» ՓԲԸ հետ 01.05.2005թ. կնքված պայմանագրով գյուղապետը ստանձնել էր պարտավորություն՝ ընկերությանը վճարել համայնքին մատակարարվող ջրի և ջրահեռացման դիմաց: Սակայն գյուղապետարանը չի ապահովել սպառողներից՝ համայնքի բնակիչներից, օգտագործած խմելու ջրի վարձի գանձումը և չի կատարել պայմանագրով ստանձնած պարտավորությունը, որի հետևանքով համայնքի բյուջեի միջոցների նկատմամբ դատարանի որոշմամբ կիրառվել է բռնագանձում: Բռնագանձված 4,819.1 հազ. դրամը գյուղապետարանի կողմից ենթակա է գանձման համայնքի բնակիչներից և վերականգնման համայնքի բյուջե:

Համայնքի հաշվեկշռում առկա է 1980 թվականից հետո արտադրված 42 միավոր գյուղատնտեսական տեխնիկա՝ տրակտորներ, կոմբայններ և այլ գյուղատնտեսական մեքենաներ: Ստուգմամբ պարզվել է, որ այդ մեքենաները անսարք և ապակոմպլեկտավորված՝ գտնվում են համայնքի բնակիչների տնամերձ հողամասերում և փողոցներում: Փաստորեն, գյուղապետարանը անարդյունավետ է կառավարել համայնքի սեփականության գույքը՝ չի իրականացրել պատշաճ օգտագործում և պահպանում, որի հետևանքով 7,840.0 հազ. դրամ հաշվեկշռային արժեքով գյուղատնտեսական մեքենաները շահագործման ոչ պիտանի են:

«Սթոունեյջ» ՍՊԸ հետ 29.11.2004թ. կնքված վարձակալության պայմանագրով համայնքի վարչական տարածքում գտնվող 11.33 հա գյուղատնտեսական նշանակության հողամասը գյուղապետարանը տրամադրել է ընկերությանը, որն այդ հողամասում իրականացնում է տուֆ քարի արդյունահանում (լիցենզիա N ՀԱ-Լ-14/273 23.09.2004թ.): Ստուգմամբ պարզվել է, որ հողամասի նշանակությունը գյուղատնտեսականից ընդերք-օգտագործման փոփոխելու վերաբերյալ ՀՀ կառավարությունը որոշում չի կայացրել: Փաստորեն, «Սթոունեյջ» ՍՊԸ ինքնակամ փոփոխել է հողամասի նպատակային նշանակությունը, այն անօրինական օգտագործում է որպես տուֆի հանք, իսկ

գյուղապետարանն անարդյունավետ է կառավարում հողը, և ՀՀ հողային օրենսգրքի 7-րդ հոդվածի 7-րդ մասի համաձայն՝ պայմանագիրը ենթակա է դատական կարգով անվավեր ճանաչման:

Աշնակի գյուղապետարան

2010 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ համայնքի բյուջե գանձման ենթակա հողի հարկի ապառքը կազմել է 15,723.4 հազ. դրամ, որից տույժ՝ 7,115.1 հազ. դրամ:

2008 և 2009 թվականներին համայնքի սեփականություն հանդիսացող գյուղատնտեսական նշանակության հողերի վարձակալության դիմաց գանձվել է համապատասխանաբար՝ 164.0 հազ. դրամ և 303.3 հազ. դրամ: Վարձավճարի պարտքը կազմել է 158.9 հազ. դրամ, որի համար ստուգման օրվա դրությամբ գյուղապետարանը չի հաշվարկել 411.9 հազ. դրամ ուշացման օրերի տույժ, կամ համայնքի բյուջե ենթակա է գանձման 570.8 հազ. դրամ:

2009 թվականին գյուղապետարանը ֆիզիկական անձից ձեռք է բերել ՎԱԶ 21214 մակնիշի ավտոմեքենա՝ 3,100.0 հազ. դրամ արժեքով: Ստուգմամբ պարզվել է, որ գյուղապետարանը՝ որպես հարկային գործակալ. խախտել է «Եկամտահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջը՝ ֆիզիկական անձին եկամուտներ վճարելիս չի հաշվարկել և չի գանձել եկամտահարկ՝ 310,0 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե:

Համայնքի հաշվեկշռում առկա է 17 միավոր գյուղատնտեսական տեխնիկա՝ տրակտորներ, կոմբայներ և այլ մեքենաներ՝ 8,632.0 հազ. դրամ հաշվեկշռային արժեքով: Ստուգմամբ պարզվել է, որ գյուղատնտեսական տեխնիկան առանց վարձակալության պայմանագրերի գտնվում է համայնքի բնակիչների տնամերձ հողամասերում և անհատույց օգտագործվում է վերջիններիս կողմից: Փաստորեն, գյուղապետարանը անարդյունավետ է օգտագործում համայնքի սեփականության գույքը, որի հետևանքով համայնքի բյուջեն չի ստացել «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 57-րդ հոդվածի 3-րդ մասի բ) կետով սահմանված ոչ հարկային եկամուտը:

Ապարանի քաղաքապետարան

2010 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ գույքահարկի ապառքը կազմել է 14,293.3 հազ. դրամ: Իրավաբանական անձերից համայնքի բյուջե գանձման ենթակա գույքահարկի ապառքը կազմել է 3,500.9 հազ. դրամ, որից «Ապարանի բժշկական կենտրոն» ՓԲԸ ապառքը՝ 1,625.8 հազ. դրամ, «Ապարանի ՃՇԸ» ԲԲԸ ապառքը՝ 334.1 հազ. դրամ:

2010 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ համայնքի բյուջե գանձման ենթակա հողի հարկի ապառքը կազմել է 39,804.2 հազ. դրամ, որից տույժ՝ 13,632.6 հազ. դրամ: Նախորդ տարիներին գանձում չապահովելու հետևանքով հողի հարկի ապառքը ստուգման օրվա դրությամբ 5.3 անգամ գերազանցել է համայնքի ճշտված բյուջեի պլանային ցուցանիշը: Ընդ որում, համայնքի բյուջե գանձման ենթակա իրավաբանական անձանց հողի հարկի ապառքը կազմել է 1,255.5 հազ. դրամ, այդ թվում՝ նույն «Ապարանի բժշկական կենտրոն» ՓԲԸ և «Ապարանի ՃՇՇ» ԲԲԸ ապառքը՝ համապատասխանաբար՝ 401.8 հազ. դրամ և 397.0 հազ. դրամ:

Տեղական տուրքերի գանձման ստուգմամբ պարզվել է, որ, խախտելով «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի պահանջը, 2008, 2009 և 2010 թվականներին համայնքի բյուջե չի գանձվել ոգելից խմիչքների և ծխախոտի վաճառքի թույլտվության համար 471.0 հազ. դրամ, հեղուկ վառելիքի և հեղուկացված գազերի վաճառքի թույլտվության համար՝ 125.0 հազ. դրամ, կամ համայնքի բյուջե ենթակա է վերականգնման 596.0 հազ. դրամ տեղական տուրք:

2010 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ համայնքի սեփականության հողերի և գույքի վարձակալության վճարի պարտքը կազմել է համապատասխանաբար՝ 2,284.2 հազ. դրամ և 124.2 հազ. դրամ, կամ համայնքի բյուջե ենթակա է գանձման 2,408.4 հազ. դրամ վարձավճար:

2008 թվականին «Ապարանի ՃՇՇ» ԲԲԸ իրականացրել է քաղաքի Գ-այի, Մաշտոցի և Գ-կորգի փողոցների ասֆալտետոնե ծածկի փոսային նորոգում՝ 5,995.0 հազ. դրամ արժեքով և քաղաքի փողոցների ավազակոպճային ծածկում՝ 2,000.0 հազ. դրամ արժեքով: Աշխատանքների կատարման համար կազմված նախահաշիվներում աշխատավարձի և մեքենամեխանիզմների շահագործման հաշվարկներում անհիմն կիրառվել են ՀՀ քաղաքաշինության նախարարության կողմից սահմանված գործակիցներից մեծ գործակիցներ, որի հետևանքով աշխատանքների նախահաշվային արժեքները թանկացել են համապատասխանաբար՝ 584.0 հազ. դրամով և 755.2 հազ. դրամով: Փաստորեն, կապալառուին՝ «Ապարանի ՃՇՇ» ԲԲԸ հավելյալ հաշվարկվել և վճարվել է 1,339.2 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

Ստուգմամբ պարզվել է, որ համայնքային սեփականության ժամանակավոր շինությունը առանց վարձակալության պայմանագրի օգտագործվում է «Ծաղկունյաց

լեռներ» ՍՊԸ-ի կողմից՝ իր ավտոգազալցակայանում: Փաստորեն, համայնքի գույքն օգտագործվում է անարդյունավետ և ենթակա է վերադարձման:

Քուչակի գյուղապետարան

2010 թվականի հուլիսի 1-ի դրությամբ համայնքի բյուջե գանձման ենթակա գույքահարկի ապառքը կազմել է 14,076.5 հազ. դրամ: Ապառքից 1,053.1 հազ. դրամ կազմել է իրավաբանական անձանցից համայնքի բյուջե գանձման ենթակա գույքահարկի ապառքը, որից «Ապարանշին» ԲԲԸ ապառքը՝ 527.6 հազ. դրամ, «Քուչակի հաստոցաշինական ձեռնարկություն» ՓԲԸ ապառքը՝ 264,1 հազ. դրամ:

2010 թվականի հուլիսի 1-ի դրությամբ համայնքի բյուջե գանձման ենթակա հողի հարկի ապառքը կազմել է 60,063.8 հազ. դրամ, որը 15.4 անգամ գերազանցել է տվյալ տարվա համայնքի բյուջեի պլանային ցուցանիշը: Ապառքը հիմնականում առաջացել է գյուղատնտեսական նշանակության հողի հարկից:

Տեղական տուրքերի գանձման ստուգմամբ պարզվել է, որ, խախտելով «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի պահանջը, 2008, 2009 և 2010 թվականներին համայնքի տարածքում գործունեություն իրականացնող տնտեսավարող սուբյեկտներից չի գանձվել հեղուկ վառելիքի և հեղուկացված գազերի վաճառքի թույլտվության համար 300.0 հազ. դրամ, իսկ ոգելից խմիչքների և ծխախոտի վաճառքի թույլտվության համար՝ 168.0 հազ. դրամ, կամ համայնքի բյուջե ենթակա է վերականգնման 468.0 հազ. դրամ տեղական տուրք:

2010 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ համայնքի կողմից վարձակալությամբ տրամադրված հողերի վարձավճարի պարտքը կազմել է 2,191.0 հազ. դրամ, որի համար գյուղապետարանը չի հաշվարկել ուշացման օրերի տույժ: Ստուգման ընթացքում հաշվարկվել է գանձման ենթակա տույժ՝ 1,627.9 հազ. դրամ, կամ հողերի վարձակալության դիմաց համայնքի բյուջե ենթակա է գանձման 3,818.9 հազ. դրամ վարձավճար և ուշացման օրերի տույժ:

2008 թվականին գյուղապետարանի և «Մեծ Մասրենի» ՍՊԸ միջև կնքվել է հողերի գոտիավորման և օգտագործման սխեմայի աշխատանքների կատարման պայմանագիր՝ 3,600.0 հազ. դրամ արժեքով: Պայմանագրի կատարման ժամկետ է սահմանվել 2008 թվականի դեկտեմբերի 25-ը, սակայն աշխատանքներն ամբողջությամբ ավարտվել են 2009 թվականի դեկտեմբերի 15-ին: Ստուգմամբ պարզվել է, որ այդ ժամանակահատվածում

ուշացման օրերի համար գյուղապետարանի կողմից չի հաշվարկվել տույժ՝ 286.0 հազ. դրամ, որը «Մեծ Մասրենի» ՍՊԸ կողմից ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

2008 թվականին, խախտելով «Նախադպրոցական կրթության մասին» և «Անշարժ գույքի գնահատման գործունեության մասին» ՀՀ օրենքների պահանջները՝ առանց օտարելու իրավունքի և գնահատման գյուղապետարանը 587.7 հազ. դրամով օտարել է համայնքային սեփականության մանկապարտեզի շենքը՝ 1360 քմ հողատարածքով: Փաստորեն, գյուղապետարանը կատարել է անօրինական գործարք, և գույքը ենթակա է վերադարձման համայնքի հաշվեկշիռ:

Բացի այդ, գյուղապետարանը անարդյունավետ է կառավարել համայնքային սեփականության անշարժ գույքը՝ խախտելով «Անշարժ գույքի գնահատման գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջը՝ առանց գնահատման 411.6 հազ. դրամով օտարել է ամբուլատորիան, կաթսայատունը և պահեստը, ընդհանուր՝ 1150 քմ հողատարածքով:

Երնջատափի գյուղապետարան

2010 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ համայնքի բյուջե գանձման ենթակա հողի հարկի ապառքը կազմել է 17,482.3 հազ. դրամ, որը 4.9 անգամ գերազանցել է համայնքի բյուջեի պլանային ցուցանիշը: Ապառքը հիմնականում առաջացել է գյուղատնտեսական նշանակության հողի հարկից: Իրավաբանական անձանցից համայնքի բյուջե գանձման ենթակա ապառքը կազմել է 226.4 հազ. դրամ:

2010 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ համայնքի կողմից վարձակալությամբ տրամադրված հողերի վարձավճարի պարտքը կազմել է 124.6 հազ. դրամ, որը ստուգման ընթացքում վերականգնվել է համայնքի բյուջե:

Շենավանի գյուղապետարան

2010 թվականի հոկտեմբերի 8-ի դրությամբ համայնքի բյուջե գանձման ենթակա գույքահարկի ապառքը կազմել է 16,179.6 հազ. դրամ, որը 6.2 անգամ գերազանցել է տվյալ տարվա հաշվարկային ցուցանիշը:

Հողի հարկի ապառքը կազմել է 45,619.8 հազ. դրամ, որը 12.9 անգամ գերազանցել է 2010 թվականի հաշվարկային ցուցանիշը: Ապառքը հիմնականում առաջացել է գյուղատնտեսական նշանակության հողի հարկից:

Համայնքի սեփականության 57.6 հա վարձակալության տրված գյուղատնտեսական նշանակության հողերից 2008 և 2009 թվականներին գանձվել է համապատասխանաբար՝

492.59 հազ. դրամ և 974.1 հազ. դրամ: 2010 թվականի հոկտեմբերի 10-ի դրությամբ հողի վարձավճարների պարտքը կազմել է 1,293.1 հազ. դրամ, որի համար գյուղապետարանը չի հաշվարկել ուշացման օրերի տույժ: Ստուգման ընթացքում հաշվարկվել է գանձման ենթակա տույժ՝ 759.6 հազ. դրամ: Փաստորեն, համայնքի բյուջե հողերի վարձակալության դիմաց ենթակա է գանձման ընդամենը 2,052.7 հազ. դրամ վարձավճար և ուշացման օրերի տույժ:

Համայնքի հողային ֆոնդի բաշխվածության հաշվետվության համաձայն՝ համայնքի վարչական տարածքում առկա է 4.4 հա պետական սեփականության ընդերքօգտագործման հողատեսք՝ ավազի հանքավայր, որն, ըստ համայնքի ղեկավարի գրավոր հայտարարության չի շահագործվում: Մակայն ստուգմամբ պարզվել է, որ անհատ քաղաքացիների կողմից ավազի հանքավայրն օգտագործվում է, իսկ գյուղապետարանը միջոցներ չի ձեռնարկում՝ հանքի անօրինական շահագործումը կանխելու և պետական սեփականությունը արդյունավետ օգտագործելու ուղղությամբ:

Նիգավանի գյուղապետարան

2010 թվականի հոկտեմբերի 11-ի դրությամբ համայնքի բյուջե գանձման ենթակա գույքահարկի ապառքը կազմել է 1,210.7.0 հազ. դրամ, որը 6.2 անգամ գերազանցում է տվյալ տարվա համայնքի բյուջեի պլանային ցուցանիշը: Պլանային ցուցանիշը 3.5 անգամ գերազանցող հողի հարկի ապառքը՝ 18,737.8.0 հազ. դրամ, հիմնականում առաջացել է գյուղատնտեսական նշանակության հողի հարկից:

Հայաստանի Հանրապետության և Միջազգային զարգացման ընկերակցության միջև կնքված վարկային համաձայնագրի շրջանակներում «ԳԲԱ ԾԻԳ» ՊՀ-ի կողմից համայնքի համար ձեռք է բերվել «Chinvan» մակնիշի երեք տրակտոր՝ կցորդիչներով, ընդամենը՝ 23,322.9 հազ. դրամ հաշվեկշռային արժեքով: Ստուգմամբ պարզվել է, որ տրակտորները առանց վարձակալության պայմանագրեր կնքելու օգտագործում են գյուղի երկու բնակիչ, որոնք 2008, 2009 և 2010 թվականներին համայնքի բյուջե վճարել են գումարային 580.0 հազ. դրամ: Փաստորեն, տրակտորները օգտագործվում են կամայական՝ առանց վարձավճար սահմանելու և դրանց նկատմամբ պահպանման պատասխանատվության, կամ համայնքի գույքը կառավարվում է անարդյունավետ:

Ծաղկաշենի գյուղապետարան

2010 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ համայնքի բյուջե գանձման ենթակա հողի հարկի ապառքը կազմել է 19,171.1 հազ. դրամ, որը 4.8 անգամ գերազանցել է համայնքի ճշտված բյուջեի պլանային ցուցանիշը: Ապառքը հիմնականում առաջացել է գյուղատնտեսական նշանակության հողի հարկից:

2010 թվականի հոկտեմբերի 18-ի դրությամբ գյուղապետարանը կնքել է հողի վարձակալության 75 պայմանագիր, որից 67-ը չի ստացել նոտարական վավերացում, կամ գյուղապետարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 610-րդ հոդվածի պահանջը, որի հետևանքով պայմանագրերի նոտարական վավերացման համար պետական բյուջե մուտք չի եղել 33.5 հազ. դրամ պետական տուրք: Ստուգմամբ պարզվել է, որ 2009 թվականի մայիսի 15-ին հողի վարձակալության մրցույթը կայացել է «Հրապարակային սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջի խախտումով՝ հինգ դեպքում հրապարակային ծանուցման մեջ նշված տեղեկությունները չեն համապատասխանել մրցույթի արդյունքում կնքված պայմանագրերով վարձակալված հողամասերի մակերեսին:

2009 թվականին գյուղապետարանը ֆիզիկական անձից ձեռք է բերել համակարգչային տեխնիկա՝ 410.0 հազ. դրամ արժեքով: Ստուգմամբ պարզվել է, որ գյուղապետարանը, որպես հարկային գործակալ, խախտել է «Եկամտահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջը՝ ֆիզիկական անձին եկամուտ վճարելիս չի հաշվարկել և չի գանձել 41.0 հազ. դրամ եկամտահարկ, որը ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե:

Ծաղկահովիտի գյուղապետարան

2010 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ համայնքի բյուջե գանձման ենթակա գույքահարկի ապառքը կազմել է 21,254.1 հազ. դրամ: Ապառքից 6,917.4 հազ. դրամ կազմել է իրավաբանական անձանցից համայնքի բյուջե գանձման ենթակա գույքահարկի ապառքը, որից՝ «Ագրոսպասարկում Արագածի» ԱՄ՝ ապառքը՝ 5,227.9 հազ. դրամ, «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ ապառքը՝ 1,106.7 հազ. դրամ:

2010 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ համայնքի բյուջե գանձման ենթակա հողի հարկի ապառքը կազմել է 16,760.7 հազ. դրամ, որը 6.2 անգամ գերազանցել է համայնքի ճշտված բյուջեի պլանային ցուցանիշը:

Տեղական տուրքերի գանձման ստուգմամբ պարզվել է, որ, խախտելով «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի պահանջը, 2008 և 2010 թվականներին ոգելից խմիչքների և ծխախոտի վաճառքի թույլտվության համար պակաս է գանձվել 220.0 հազ. դրամ տեղական տուրք, որը ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

2010 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ համայնքի կողմից վարձակալությամբ տրամադրված հողերի վարձավճարի պարտքը կազմել է 234.9 հազ. դրամ, որը ենթակա է գանձման համայնքի բյուջե:

Սեփական եկամուտների գանձումը չապահովելու պատճառով 2008 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ գյուղապետարանը աշխատավարձի և սոցիալական ապահովության վճարների գծով նախորդ տարիներին կուտակել է 12,503.1 հազ. դրամի պարտք, որը մինչև ստուգումը մարվել էր: Ընդ որում, 2008, 2009 և 2010 թվականներին համայնքի աշխատողների վարձատրությունը կազմել է բյուջեի ծախսերի 84.5-90.5 %: Փաստորեն, մինչև 2010 թվականը «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված համայնքի ղեկավարի լիազորությունների կատարման համար միջոցներ չեն տրամադրվել, և համայնքի բյուջեի միջոցներն ուղղվել են բացառապես գյուղապետարանի աշխատակազմի և ենթակա կազմակերպությունների (գրադարան, մշակույթի տուն, մարզադպրոց) տնօրենների ու մեկական մասնագետի վարձատրությանը, կոմունալ և կապի ծախսերին:

Գեղաձորի գյուղապետարան

2010 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ համայնքի բյուջե գանձման ենթակա գույքահարկի ապառքը կազմել է 2,328.5 հազ. դրամ, որը 2.8 անգամ գերազանցել է տվյալ տարվա հաշվարկային ցուցանիշը:

Հողի հարկի ապառքը կազմել է 49,080.6 հազ. դրամ, որը 13.1 անգամ գերազանցել է 2010 թվականի հաշվարկային ցուցանիշը:

2008 և 2009 թվականներին համայնքի սեփականության գյուղատնտեսական նշանակության հողերի վարձակալության դիմաց գանձվել է համապատասխանաբար՝ 1,444.6 հազ. դրամ և 1,344.9 հազ. դրամ: 2008, 2009 և 2010 թվականներին գյուղապետարանը կնքել է հողի վարձակալության 184 պայմանագիր, որից նոտարական վավերացում և պետական գրանցում չի ստացել 156-ը, կամ գյուղապետարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 610-րդ հոդվածի պահանջը, որի հետևանքով պետական

բյուջե մուտք չի եղել պայմանագրերի նոտարական վավերացման համար 78.0 հազ. դրամ պետական տուրք:

Գյուղապետարանը 02.06.08թ. թիվ 06 պայմանագրով ֆիզիկական անձից ձեռք է բերել 200 մ խողովակ՝ 400.0 հազ. դրամով, գնի մեջ ներառելով ավելացված արժեքի հարկ: Փաստորեն, ֆիզիկական անձին չհիմնավորված վճարվել է խողովակների արժեքից 20 % ավելի գումար՝ 66.7 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

2009 թվականին ֆիզիկական անձանց հետ կնքված պայմանագրերով իրականացվել է սանմաքրման և աղբահանության աշխատանքներ՝ 975.0 հազ. դրամ և ձեռք է բերվել դիզելային վառելիք՝ 300.0 հազ. դրամ ու խողովակներ՝ 333.3 հազ. դրամ գումարով (առանց ԱԱՀ): Բացի այդ, 2008, 2009 և 2010 թվականներին կնքված պայմանագրերով ֆիզիկական անձանց կողմից կատարվել է 2,714.0 հազ. դրամի վերանորոգման աշխատանքներ: Ստուգմամբ պարզվել է, որ գյուղապետարանը, որպես հարկային գործակալ, խախտել է «Եկամտահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջը՝ ֆիզիկական անձանց եկամուտները վճարելիս չի հաշվարկել և չի գանձել եկամտահարկ՝ 432.2 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե:

Ընդերքօգտագործման հողերի վարձակալության ստուգմամբ պարզվել է նաև.

- **Պարտիզակ** համայնքում 3.5 հա տուֆի հանքի վարձակալության պայմանագրով «Հակոբ-Հայկ» ՍՊԸ 2008, 2009 և 2010 թվականներին չի վճարել 100.8 հազ. դրամ վարձավճար, իսկ գյուղապետարանը չի հաշվարկել ուշացման օրերի տույժ՝ 36.9 հազ. դրամ, կամ համայնքի բյուջե ենթակա է վերականգնման 137.7 հազ. դրամ:
- **Նոր Ամանոս** համայնքում «Շենիկ» ԱԿ հետ 5.0 հա տուֆի հանքի վարձակալության պայմանագրով վարձավճարը սահմանվել է 45.5 հազ. դրամով պակաս՝ օրենքով սահմանված նվազագույն տարեկան դրույքաչափից, կամ 2008, 2009 և 2010 թվականների համար համայնքի բյուջե ենթակա է վերականգնման 136.5 հազ. դրամ:
- **Մելիքզյուղ** համայնքում «Մեզո-Գոլդ» ՍՊԸ հետ 226.2 հա ոսկու հանքի վարձակալության պայմանագրով վարձավճարը սահմանվել է 728.4 հազ. դրամով պակաս՝ օրենքով սահմանված նվազագույն տարեկան դրույքաչափից, կամ 2008, 2009 և 2010 թվականների համար համայնքի բյուջե ենթակա է վերականգնման 2,185.2 հազ. դրամ:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

1. Տեղական ինքնակառավարման առանձին մարմիններ միջոցներ չեն ձեռնարկել՝ համայնքներում գործող, սակայն հարկային վճարումներ չկատարող իրավաբանական անձանցից դատական կարգով 95,472.2 հազ. դրամ գույքահարկի և 32,489.7 հազ. դրամ հողի հարկի ապառքները գանձելու ուղղությամբ:
2. Տեղական ինքնակառավարման մարմինները չեն ձեռնարկել միջոցներ՝ բնակչությունից «Հողի հարկի արտոնություններ տրամադրելու մասին» ՀՀ օրենքով տրված արտոնության ժամկետում հարկերը գանձելու և համայնքի բյուջեի մուտքերը համալրելու ուղղությամբ:
3. Կոշ, Ուշի և Օհանավան համայնքները խախտել են «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի պահանջը՝ տեղական տուրքեր և վճարներ չեն սահմանել, իսկ մարզի առանձին համայնքներ 2008, 2009 և 2010 թվականներին խախտել են օրենքի 12-րդ հոդվածի պահանջը՝ չեն գանձել 23,936.2 հազ. դրամ տեղական տուրք, որը ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:
4. Տեղական ինքնակառավարման մարմինները խախտել են «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ» ՀՀ օրենսգրքի 169¹⁶-րդ հոդվածի պահանջները՝ տեղական տուրքեր չվճարող անձանց նկատմամբ չեն նշանակել տուգանք, որի հետևանքով համայնքային բյուջեները չեն ստացել «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 57-րդ հոդվածի 3-րդ մասի գ) կետով սահմանված ոչ հարկային եկամուտները:
5. «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի երկրորդ ժ) ենթակետի անկատարության հետևանքով միայն Արագածոտնի մարզի համայնքների բյուջեները վառելիքի մանրածախ վաճառք իրականացնող ավտոգազալցակայաններից տարեկան չեն ստանում մինչև 4,600.0 հազ. դրամ տեղական տուրք, իսկ հանրապետությունում (2010 թվականի դրությամբ գործում է 377 ԱԳ-ԼՃԿ)՝ տասնապատիկ ավելի:
6. Ստուգված առանձին համայնքներ հողերի վարձավճարի պարտքի դիմաց չեն հաշվարկել 4,153.7 հազ. դրամ ուշացման օրերի տույժ, և 2010 թվականի դրությամբ հողի վարձավճարների պարտքը կազմել է 62,613.1 հազ. դրամ, որը ենթակա է գանձման համայնքների բյուջե:

7. 2008, 2009 և 2010 թվականներին Ապարան, Արագած (Թալինի շրջ.), Բյուրական, Մաստարա, Ոսկեվազ և Օշական համայնքները կապիտալ շինարարության և նորոգման աշխատանքների կատարման ընթացքում թույլ են տվել 15,606.5 հազ. դրամի խախտում, որից կապալառուներին հավելյալ վճարված 14,154.0 հազ. դրամը ենթակա է վերականգնման համայնքների բյուջե:

8. Աշտարակ, Աշնակ, Ծաղկաշեն և Գեղաձոր համայնքները խախտել են «Եկամտահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջը՝ ֆիզիկական անձանց եկամուտներ վճարելիս չեն հաշվարկել և չեն գանձել 1,420.7 հազ. դրամ եկամտահարկ, որը ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե:

9. Տեղական ինքնակառավարման առանձին մարմիններ թույլ են տվել բյուջետային միջոցների չհիմնավորված և անարդյունավետ ծախս, ինչպես նաև անարդյունավետ են կառավարել և օգտագործել համայնքային սեփականության գույքը և հողը:

10. 2008, 2009 և 2010 թվականներին «Վարձատրվող հասարակական աշխատանքներ» ծրագրի կատարման ընթացքում 37 համայնքներում հավելյալ ծախսվել է 18,897.0 հազ. դրամ, որը համայնքային բյուջեներից ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե, նվազեցնելով արդեն իսկ փոխանցված պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարները և եկամտահարկը:

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՀՀ կառավարությանը՝

– «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի երկրորդ ժ) ենթակետով սահմանված է տեղական տուրքի տեսակ՝ «համայնքի տարածքում հեղուկ վառելիքի, տեխնիկական հեղուկների, հեղուկացված գազերի մանրածախ առևտրի կետերում հեղուկ վառելիքի, տեխնիկական հեղուկների, հեղուկացված գազերի վաճառքի թույլտվության համար», որով վառելիքի մանրածախ առևտրի ոլորտն ամբողջական ընդգրկում դարձնելու փոխարեն, փոխադրամիջոցների վառելիքի տեսակով պայմանավորված, անհիմն սահմանափակվում է այդ օրենքի 2-րդ հոդվածով սահմանված՝ տեղական ինքնակառավարման մարմինների լիազորությունների իրականացման դիմաց համայնքի բյուջե տեղական տուրքի գանձումը նույնատիպ գործունեություն՝ վառելիքի

մանրածախ վաճառք իրականացնող ավտոգազացակայաններից: Օրենքի անկատարությունը վերացնելու նպատակով, առաջարկում ենք քննարկել «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի երկրորդ ժ) ենթակետից «հեղուկացված» բառը հանելու նպատակահարմարությունը:

Արագածոտնի մարզպետին՝

– Պետական բյուջեի՝ «Վարձատրվող հասարակական աշխատանքներ» ծրագրով հատկացված միջոցները արդյունավետ ծախսելու նպատակով համայնքների կողմից աշխատանքների իրականացման ծրագրերում բացառել ՀՀ կառավարության 23.12.2004թ. թիվ 1854-Ն որոշմամբ հաստատված աշխատանքների կազմակերպման ոլորտից դուրս, այլ՝ չնախատեսված աշխատանքներ ընդգրկելը, ինչպես նաև կատարել համայնքների կողմից իրականացվող ծրագրերի արդյունավետության գնահատում:

Արագածոտնի մարզի տեղական ինքնակառավարման մարմիններին՝

– Ձեռնարկել միջոցներ՝ համայնքներում գործող, սակայն հարկային վճարումներ չկատարող իրավաբանական անձանցից գույքահարկի և հողի հարկի ապառքները դատական կարգով գանձելու ուղղությամբ:

– Ձեռնարկել միջոցներ՝ «Հողի հարկի արտոնություններ տրամադրելու մասին» ՀՀ օրենքով տրված արտոնության սահմանափակ ժամկետում գյուղատնտեսական նշանակության հողի հարկի ապառքներից մուտքերն ապահովելու ուղղությամբ:

– Համաձայն «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի՝ սահմանել տեղական տուրքեր և վճարներ, ձեռնարկել միջոցներ՝ համայնքների տարածքում գործունեություն իրականացնող տնտեսավարող սուբյեկտներից դրանց գանձումը ապահովելու և «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ» ՀՀ օրենսգրքի 169¹⁶-րդ հոդվածի պահանջով չվճարողների նկատմամբ տուգանք նշանակելու ուղղությամբ:

– Վարձատրվող հասարակական աշխատանքներ կատարելու համար մարզպետի հաստատմանը ներկայացնել հաշվարկներով հիմնավորված արդյունավետ ծրագրեր:

– Ապահովել վերահսկողության արդյունքներով արձանագրված վերականգնման ենթակա գումարների մուտքը պետական և համայնքային բյուջե:

Համաձայն «Վերահսկիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի 2-րդ մասի գ) կետի պահանջի՝ մեկամսյա ժամկետում ՀՀ վերահսկիչ պալատին գրավոր տեղեկատվություն տրամադրել՝ հայտնաբերված խախտումները վերացնելու ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցառումների մասին:

ՀՀ պետական և համայնքային բյուջե վերականգնվող գումարները փոխանցել ՀՀ վերահսկիչ պալատի անվամբ բացված՝ «Պետությանը պատճառված վնասների փոխհատուցումից մուտքեր» /900005281515/ հաշվին, կամ Գանձապետական համակարգում բացված այլ եկամտային հաշվին՝ հաշվի սկզբում նշելով «96» կոդը: